

ŠTĚDRÁ

KOSTEL NAROZENÍ PANNY MARIE

RESTAURÁČSKÉ ZÁMĚRY

Restaurování:

- Hlavního oltáře Panny Marie
- Křtitelnice

Vypracoval: Ak. mal. Jiří Rataj

duben 2017

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR NA RESTAUROVÁNÍ HLAVNÍHO OLTÁŘE, ZASVĚCENÉHO PANNĚ MARIÍ, V KOSTELE NAROZENÍ PANNY MARIE VE ŠTĚDRÉ

Popis a stav památky:

Kostel Narození Panny Marie ve Štědré se poprvé připomíná roku 1360. Z původní stavby, datované do první třetiny 14. století, se dochovala sakristie. Dnešní kostel byl vystavěn s využitím starších konstrukcí ve druhé polovině 17. století, úprava exteriéru proběhla roku 1718.

Oltář je prohlášenou movitou kulturní památkou.

Jedná se o barokní edikulový oltář postavený v apsidě uzavírající presbytář. Před oltářem je dvoustupňový dřevěný praktikábl. Na starším hranolovém stipu je dřevěná deska menzy s ostatkovým kamenem a čelo kryje vyšívané antependium v dřevěném rámu.

Na menze volně stojí druhotně doplněný tabernákl. Tabernákl je bohatě řezbářsky zdobený. V nice otočné skříňky je kříž s korpusem Krista. Po stranách jsou volně přiložené nízké řezbářsky zdobené sokly. Za tímto tabernáklem je v podstavci retabula volný prostor pro osazení původního tabernáklu. Římsy podstavce jsou zdobeny lištami holandského štábku. Po stranách menzy jsou branky se sloupky nesoucí plastické konzoly s řezbami v basreliéfu. Na těchto byly blíže ke středu oltáře osazeny menší protějškové plastiky andělů (vysoké cca 50 cm). Nad brankami jsou plastické řezby obláčků, čtyři putti (vysoké cca 15 až 20 cm) a sochy sv. Františka a sv. Antonína v podživotní velikosti (vysoké cca 120 cm). Na podstavci a částečně i na brankách stojí retabulum, v jehož středu je prostorná nika s plastickou řezbou mušle v konše. V nice byla umístěna renesanční plastika Panny Marie (vysoká cca 1,5 m) postavená na provizorním soklu tak, aby jí nezakrýval druhotně doplněný tabernákl. Niku lemuje bohatě řezbářsky zdobený rám. Rám zakrývá lišta kryjící osvětlení niky. Po stranách retabula jsou před skříněmi členěnými kazetami dvojice sloupů s hlavicemi a plastickými girlandami. Sloupy nesou vysoce profilovanou římsu vrcholící nad středem retabula. Pod římsou je plastický kryptogram Panny Marie. Ve vrcholu římsy jsou stopy po dalším plastickém prvku (snad erbu) po jehož stranách byly protějškové plastiky andělů (vysokých cca 50 cm). Po stranách byly plastiky sv. Václava a sv. Ludmily. Retabulum je v celé výšce orámováno řezbami rostlinného motivu provedené v basreliéfu. Nástavec oltáře zdobí obraz na plátně s výjevem sv. Josefa v trojlístém rámu. Nástavec lemuje stejně jako retabulum dvojice sloupů s hlavicemi a girlandami. Ve vrcholu nástavce byl oválný řezbou zdobený rám lemovaný dvojicí protějškových andělků (vysokých cca 50 cm) a obláčků. Nástavec lemují stejně jako retabulum řezby rostlinného motivu provedené v basreliéfu. Ve vrcholu nástavce je plastika anděla (vysoká cca 60 cm).

Oltář je vyroben z modřínového a borového dřeva, řezby jsou provedeny z lipového dřeva. Konstrukce je samonosná a není jištěná táhly ke stěnám presbytáře. Základem konstrukce je skříňový odstupňovaný podstavec připevněný ke zděnému stipu. K podstavci jsou pomocí čepů připevněny skříňe nesoucí římsu podepřenou čtveřicí sloupů. Mezi skříňemi je hřeby připevněná deska s nikou. Nástavec stojí na bočních skříňích.

Oltář je silně poškozen aktivním dřevokazným hmyzem. Nika je uvolněná a provizorně podepřená. Odpadlá část mušle je zapadlá za tabernáklem. Na stejném místě je odpadlá část girlandy zdobící sloup lemující retábl. Dřevokazným hmyzem jsou narušené konstrukční i lepené spoje jednotlivých dílů oltáře. Části řezb napadených dřevokazným hmyzem jsou zcela degradované a jejich konce scházejí. Původní polychromie provedená na křídovém podkladu je přetřena. Stříbření a zlacení provedené na křídovém podkladu na poliment je přebrouzované. Dle provedení orientačního průzkumu jsou plochy architektury černé a plastické prvky zlacené a stříbřené na poliment.

Stav oltáře nelze než klasifikovat jako havarijní.

Rozměry oltáře: v 5,8 m š 4,6m hl 1,6m
š. v úrovni retabula 3 m
š menzy 1,85 m
v k římsy branky 1,8 m
v k římsy retabula 3,8 m

Inventarizace:

Dle fotografie pořízené před rokem 1991 schází všechny plastiky světců a andělů:

- Socha Panny Marie z niky retabula
- Sochy sv. Františka a Antonína z branek
- Plastiky 6 protějškových andělů
- Plastiky 4 puttí z římsy branek
- Sochy sv. Václava a Ludmily z římsy retabula
- Socha anděla s řezbou oválného rámu a obrazem sv. Josefa z vrcholu nástavce
- Původní tabernákl
- Části listů dvou hlavic sloupů retabula
- Plastická řezba z vrcholu římsy retabula (není na fotografii)
- Část řezby z pravého boku nástavce
- Části plastických řezb girland ze sloupů retabula
- Drobné části řezb basreliéfů, holandských štábků a profilovaných říms.

Záměr restaurování:

Záměrem restaurování je záchrana oltáře masívně narušeného aktivním dřevokazným hmyzem a obnova původních povrchových úprav s doplněním chybějících částí řezbářské výzdoby. Především drobných částí řezb basreliéfů, hlavic sloupů, girland, holandských štábků a profilových říms.

Postup restaurování v bodech:

- vstupní dokumentace původního stavu, kompletace, označení dílů a demontáž
- revize konstrukčních spojů a spojovacích prvků
- transport do atelieru restaurátora
- provedení vstupního restaurátorského průzkumu
- konzultace postupu prací a technologie s příslušným památkovým dozorem a zástupcem investora
- lokální upevnění uvolněné polychromie a snímání povrchových nečistot
- zpevnění dřevní hmoty a její ošetření proti aktivním dřevokazným škůdcům petrifikací
- sondáž a snímání vrstvy přemaleb a ztmavlé lakové vrstvy
- ošetření kamenného či zděného podstavce
- obnovení konstrukčních spojů, špánování,
- doplnění chybějících řezb
- tmelení defektů, křídování
- barevné scelení a retuš, retuš zlacení a stříbření
- položení ochranné lakové vrstvy
- zpětná montáž, drobná retuš
- průběžná fotodokumentace
- vypracování restaurátorské zprávy 3 paré + CD

Návrh použitých materiálů:

Lascaux 498 – 20 + voda, klíh, líh, Lignofix OH, Solakryl (BT 55 /BMX), organická rozpouštědla, líh, destilovaná voda, damarová pryskyřice, včelí vosk, terpentýn, křída horská a šampaňská, akvarelové barvy, šelak bezbarvý, poliment, reversibilní emulzní tmel, voskopryskyřičný tmel, restaurátorské barvy Maimer, poliment, plátkové zlato a sříbro, dřevo odpovídajícího druhu.

Záměr restaurování obrazu v bodech:

- podrobná revize stavu plátna a malby
- mechanické odstranění nánosů volných nečistot
- demontáž plátna z blind rámu
- provedení přelepu
- průzkum barevné vrstvy
- očištění a zdrsnění rubové strany plátna v místech nutného nažehlení nového plátna (především okraje plátna)
- sejmutí přelepu a očištění od voskovopryskyřičné směsy
- čištění obrazu a snímání ztmavlé lakové vrstvy
- případné snímání přemaleb
- vyplnění drobných defektů, krakelů křídovým tmelem
- přizpůsobení tmelů struktuře textury malby
- barevné sjednocení tmelů v odstínu původního podkladu
- barevná retuš čárkovou a tečkovou metodou po směru tahů štětce s ohledem na zachování původní autenticity výtvarného projevu
- závěrečná laková vrstva

- napnutí na blind rám
 - montáž do rámu
- vypracování restaurátorské zprávy 3 paré + CD

Veškeré materiály a postupy budou po provedení detailních průzkumů konzultovány s památkovým dozorem a zástupcem investora.

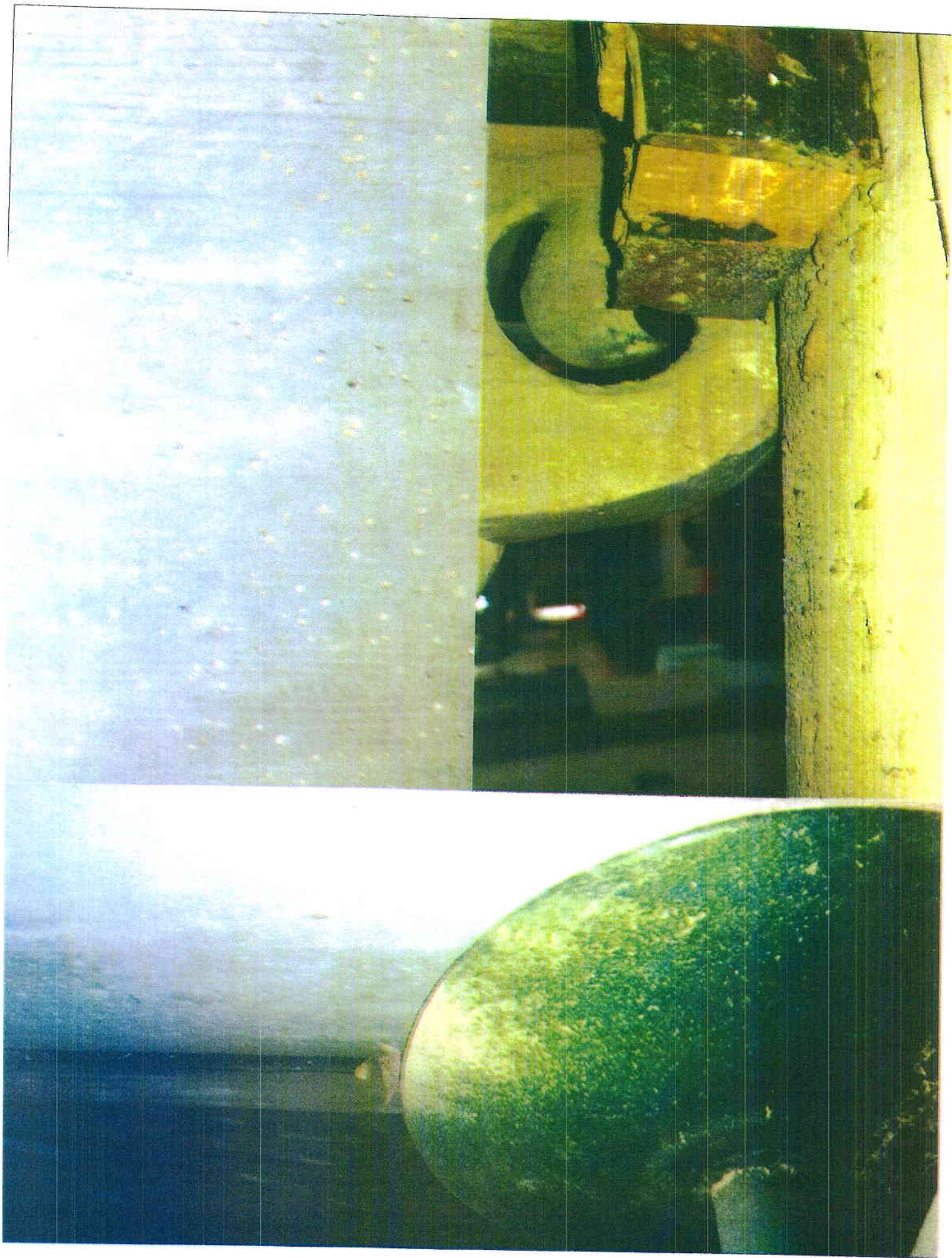
Fotodokumentace:

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR NA RESTAUROVÁNÍ KŘTITELNICE V KOSTELE NAROZENÍ PANNY MARIE VE ŠTĚDRÉ

Popis a stav památky:

Křtitelnice je prohlášenou movitou kulturní památkou.

Jedná se o pozdně barokní trůn s plastikou sedící Panny Marie rámovaný plastickou řezbou baldachýnu. Na čtvercovém podstavci s kruhovými výsečemi je připevněn trůn, zdobený řezbami, rokají a řezbou podušky s třásněmi po stranách. Na trůně byla posazena sedící socha panny Marie s půlměsícem a oblaky pod nohou. Trůn rámuje řezba stylizovaného baldachýnu s řezbami volut, rokají a tulipánů. Ve vrcholu na baldachýnu je plastická řezba královské koruny. Podstavec s trůnem, sochou Panny Marie a baldachýnem byl připevňován k nosítkům a nesen v procesí. Později byl zadní kruhový segment odříznut a celá plastika byla umístěna na profilovaný podstavec ve tvaru tumby, postavený na evangelijní straně kostela při severní stěně před bočním oltářem sv. Jana Nepomuckého. Při inventarizaci bylo vše chybně určeno jako křtitelnice s víkem.

Podstavec je vyroben z borového a modřínového dřeva, řezba trůnu a baldachýnu ze dřeva borového.

Původní polychromie je provedená na křídovém podkladu. Zlacení a stříbření plátkovým zlatem a stříbrem je provedeno na poliment. Původní povrchové úpravy jsou přetřeny a přebrozovány. Povrch je znečištěn depozitem prachu a volných nečistot. Povrchové úpravy jsou lokálně uvolněné od dřeva i s křídovým podkladem. Konstrukční a lepené spoje jsou uvolněné. Dobře patrné jsou provizorní opravy. Subtilní konstrukce baldachýnu i trůnu se rozpadá.

Památka je v havarijním stavu a hrozí nevratná poškození konstrukce a povrchových úprav.

Rozměry oltáře: v 1,7m š 1,4m hl 0,75m

Inventarizace:

Dle fotografie pořízené před rokem 1991 schází všechny plastiky světců a andělů:

- Socha Panny Marie s čelem podstavce

Záměr restaurování:

Záměrem restaurování je záchrana památky a obnova původních povrchových úprav s doplněním chybějících částí řezbářské výzdoby.

Postup restaurování v bodech:

- vstupní dokumentace původního stavu, kompletace, označení dílů a demontáž
- revize konstrukčních spojů a spojovacích prvků
- transport do atelieru restaurátora
- provedení vstupního restaurátorského průzkumu
- konzultace postupu prací a technologie s příslušným památkovým dozorem a zástupcem investora
- lokální upevnění uvolněné polychromie a snímání povrchových nečistot
- zpevnění dřevní hmoty a její ošetření proti aktivním dřevokazným škůdcům petrifikací
- sondáž a snímání vrstvy přemaleb a ztmavlé lakové vrstvy
- ošetření kamenného či zděného podstavce
- obnovení konstrukčních spojů, špánování
- doplnění chybějících řezeb
- tmelení defektů, křídování
- barevné scelení a retuš, retuš zlacení a stříbření
- položení ochranné lakové vrstvy
- zpětná montáž, drobná retuš
- průběžná fotodokumentace
- vypracování restaurátorské zprávy 3 paré + CD

Návrh použitých materiálů:

Lascaux 498 - 20 + voda, klíh, líh, Lignofix OH, Solakryl (BT 55 /BMX), organická rozpouštědla, líh, destilovaná voda, damarová pryskyřice, včelí vosk, terpentýn, křída horská a šampaňská, akvarelové barvy, šelak bezbarvý, poliment, reversibilní emulzní tmel, voskopryskyřičný tmel, restaurátorské barvy Maimier, poliment, plátkové zlato a sříbro, dřevo odpovídajícího druhu.

Veškeré materiály a postupy budou po provedení detailních průzkumů konzultovány s památkovým dozorem a zástupcem investora.

Fotodokumentace:

